ਕੰਤਰੁ ਰਾਜੀਵਰੁ ॥

ਬਨਾਮ

ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਟੀ.ਐਚ.ਆਰ. ਇਸਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 3358/2018)

ਵਿੱਚ

(ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 373/2006)

14 ਨਵੰਬਰ, 2019

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ ਅਤੇ

ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ. 137 ਅਤੇ ਕਲਾ. 12, 14, 15, 17, 25(1), 25(2)(ਬੀ), 26, 32, 51ਏ, 73(2), 75(4), 99, 164(3) ਅਤੇ 188 r/w ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ , 129, 136, 140, 141, 142, 144, 145(3), 154(2)(ਏ), 162, 266, 258(2), 277, 301-304, 307, 329(ਬੀ), 353(b), 356(1)(a), 357(1)(b), 372(1) – ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਕੇਸ – ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ u/Art.137 r/w ਜਾਂ। 2013 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ XLVII - ਨਵੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ u/Art.32- ਆਯੋਜਿਤ: ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਸੀਜੇਆਈ (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) - ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੁਰਗਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਾਰਸੀ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪਾਰਸੀ ਨਾਲ ਅਗਿਆਰੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਗਨੀ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਾਇਆ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਮੀਖਿਆ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ (ਸ਼ਿਰੂਰ ਮੱਠ) ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [1954] ਐਸਸੀਆਰ 1005 ਅਤੇ ਦੁਰਗਾਹ ਕਮੇਟੀ, ਅਜਮੇਰ ਬਨਾਮ ਸਈਅਦ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ [1962] 1 ਐਸਸੀਆਰ 383 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ

ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ - ਪ੍ਰਤੀ ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) (ਅਸਹਿਮਤੀ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੀ ਤੰਗ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ [2018] 9 SCR 561 - ਕੀ ਭਵਿੱਖੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ/ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ, ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ- (i) ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਡੋ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; (ii) ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ, u/Art.25(1) "ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੀਕਰਨ "ਬਰਾਬਰ" 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਆਰਟੀਕਲ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ; (iii) ਉਹ 1965 ਐਕਟ ਦਾ s.3 ਆਰਟ.25(2)(ਬੀ) ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਜੋਂ, 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਆਰ.3(ਬੀ) 1965 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25(1) ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ s.3 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ , ਜੇ. ਆਰਟ. 17 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਨਾਲ ਹੀ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ" ਹੁਣ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਅਤਿਅੰਤ ਦਲੀਲਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ "ਗਲਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ" ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਆਰਗੂਮੈਂਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। 25 - ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ - ਸਮੀਖਿਆ

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ - ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2013 - ਜਾਂ. XLVII - ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਐਕਟ, 1965 - s.3 - ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965– r.3(b)-ਸਟੇਅਰ ਡਿਸੀਸਿਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ - ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਹੋਲਡ: ਪ੍ਰਤੀ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਸੀਜੇਆਈ (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇਜੇ ਲਈ)

1.1 ਮੰਨਿਆ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਦੁਰਗਾ/ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਗਾਰੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਗਨੀ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪਾਰਸੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀਆਂ ਪਾਰਸੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਅਭਿਆਸ ਧਰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਆਂਇਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਅਤੇ 26 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਆਵਰਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ, ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145(3) ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ- ਜੋ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ। [ਪਰਾਸ 3, 4] [617-E-H; 618-ਏ-ਬੀ]

1.2 ਦਰਗਾਹ/ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ (2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 472; ਅਗਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪਾਰਸੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਪਾਰਸੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ (ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 18889/2012); ਅਤੇ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਸਮੁਦਾਏ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸਮੇਤ (2017 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 286) ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਅਤੇ 26 ਅਤੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਬਾਰੇ; (ii) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਵਿੱਚ 'ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਕੀ ਰੂਪ ਹੈ; (iii) 'ਨੈਤਿਕਤਾ' ਜਾਂ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ' ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਣ ਜਾਵੇ; (iv) ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ; (v) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(2)(b) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ 'ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵਰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ; (vi) ਕੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ" ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ; (vii) ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਹੱਦ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?

ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੱਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਂਦ੍ਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ ਆਫ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ (ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਨ? ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਰਦਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਗਾ ਕਮੇਟੀ, ਅਜਮੇਰ ਬਨਾਮ ਸਈਅਦ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਭਿਆਸਾਂ ਜਾਂ

ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965 ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਨ. ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 5-8] [618-D-H; 619-ਏ-ਜੀ]

ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ ਵ ਐੱਸ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ (ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ) ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਂਦ੍ਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ **[1954] ਐਸਸੀਆਰ 1005;** *ਦੁਰਗਾਹ ਕਮੇਟੀ, ਅਜਮੇਰ ਬਨਾਮਐੱਸ ਸਈਅਦ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* **[1962] 1 SCR 383 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਪ੍ਰਤੀ ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) (ਅਸਹਿਮਤੀ)

1.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (C) 2006 ਦਾ ਨੰਬਰ 373, ਜੋ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 28 ਸਤੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ਬੈਂਚ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ, ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਹੁਣ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, ਮਿਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ, 2018। ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, ਮਿਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ, 2018, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ/ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹੜਾਂ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੰਗ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ. [ਤੋਂ 2] [620-E-H; 621- ਏ-ਬੀ]

ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ [2018] 9 SCR 561 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.2 ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ:

(i) ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੇਰਲਾ ਹਿੰਦੂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਐਕਟ, 1965 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ [“ 1965 ਐਕਟ”]।

(ii) ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ "ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਬਰ” ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ।

(iii) 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(2)(ਬੀ) ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਿੰਦੂ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੇਰਲਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965 [“1965 ਨਿਯਮ”] ਦਾ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 [ਪਰਾ 9] [629-B-H]

2. ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀਜੇਆਈ, ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ., ਅਤੇ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15(2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 17 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਖੋਜ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 15(1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਇਹ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 17 'ਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 'ਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜੱਜਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ., ਅਤੇ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। [ਪਰਾ 14] [632-E-F]

3. ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਐੱਸ ਪੀ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਜੇ.ਐੱਸ ਯੂਨੀਅਨ ਭਾਰਤ ਦੇ (1983) 1 SCC 51 ਅਸਹਿਮਤੀ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜੇ. ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 16-17] [633-ਸੀ-ਡੀ; 634-ਬੀ]

ਐਸ ਪੀ ਮਿੱਤਲ ਵਿਐੱਸ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ **(1983) 1 SCC 51 : [1983] 1 SCR 729 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

4. ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਦੇ ਮੰਦਰ ਤੋਂ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੈ ਗਲਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ। ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਠ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਆਧਾਰ ਜਿਸਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ *ਵਿਆਪਕ ਵਿੱਚ* ਮੂਲ ਨਿਰਣਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18] [634-ਸੀ-ਈ]

5. ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ" ਹੁਣ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ *ਤੁਸੀਂ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ*, ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ" ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਮੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਗ III ਅਤੇ IV ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 19] [634-G-H; 635-ਏ]

6. ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਅਤਿਅੰਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ "ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਲਤੀਆਂ" ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। *ਕਾਰਟੇ ਬਲੈਂਚ* ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਨੂੰ ਉਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ। ਅਨੁਛੇਦ 25 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਇੱਕੋ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਿਲਕਣ-ਢਲਾਣ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ, ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਦ *ਅਨੁਪਾਤ* ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਜਿੰਨਾ (i) ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਹੱਕਦਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ, ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 25(2)(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਧਾਰਾ 25(2)(ਬੀ) ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ. ਆਰਟੀਕਲ 25(1) ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ (a) ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਭਾਗ III ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 20] [635-ਬੀ-ਜੀ]

7. ਆਰਟੀਕਲ 26 ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਪਾਠ ਦੇ ਹਵਾਲੇ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ "*ਪਰੰਪਰਾ*ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਉਲਟ "ਸੰਪਰਦਾ" ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹੈ ਦਲੀਲ, ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ

ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪਰਾ 21] [635-H; 636-ਏ-ਬੀ]

8. 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦਲੀਲਾਂ ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਏਜੰਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ *ਨਾਸਤਿਕ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ*, ਜੋ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਸੁੱਖਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤਿ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ, ਦੁਬਾਰਾ, ਹੈ ਖੜੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੱਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਚਰਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ ਚਰਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਦਾ ਮੰਦਿਰ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੂਰਤੀ - ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ - ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਦੂਜੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਆਮ ਦਲੀਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਿੰਗ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 22-24] [636-B-G]

9. ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 145(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। *ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ* ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ 28.09.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 25(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ, ਇੱਕ ਪਿਛਲੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਦੀ ਗਲਤੀ

ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ. ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। [ਪਰਾ 27] [638-G-H; 639-ਏ-ਬੀ]

ਐਸ ਮਹੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਸਕੱਤਰ, ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਦੇਵਸਵਮ ਬੋਰਡ, ਤਿਰੁਵਨੰਤਪੁਰਮ ਏਆਈਆਰ 1993 ਕੇਰ 4 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ, ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਥਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਵਿਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ ਅਤੇ ਸ ਹੋਰ (2010) 3 SCC 402 (ਪੈਰਾ 181 'ਤੇ)। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜ (ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਡਰ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਮਤ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ (ਪੈਰਾ 175 ਵਿੱਚ) ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੈ। ਇਹ ਲਈ ਹੈ ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਏ *ਸਦਭਾਵੀ* ਜਨ-ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਸਰੀਰਕ/ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੇਨੋਪੌਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਤੀ 28.09.2018 ਨੂੰ ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਬਨਾਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਐੱਸ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1966) 3 SCR 744 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ v.ਐੱਸ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ (2002) 4 SCC 388 [ਦੇਖੋ ਪੈਰੇ 7 ਤੋਂ 14]। [ਪਾਰਾ 28, 29] [639- D-H; 640-ਏ]

ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਵਿ. ਐੱਸ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [1966] 3 ਐਸਸੀਆਰ 744; *ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ ਵਿਐੱਸ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ* (2002) 4 SCC 388 : [2002] 2 SCR 1006– ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। *ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਵਿਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ ਅਤੇ ਸ ਹੋਰ* (2010) 3 SCC 402 : [2009] 15 SCR 1276 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

11. ਧਾਰਾ 144 ਵਿੱਚ "ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਅੰਤਮ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ - ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਹੁੰ ਦੇ ਰੂਪ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖ, ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀ ਸਹੁੰ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਮੰਤਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਜ, ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 144 ਦੀ ਪੂਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰੇ ਜੋ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਾ ਹੋਣ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਿਰ. ਇਸ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭਟਕਣਾ ਹਰ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸਹੁੰ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਣ, ਜਾਂ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। . [ਪਾਰਾ 36, 40 ਅਤੇ 45] [642-ਜੀ; 644-ਸੀ-ਈ; 647-ਜੀ-ਐੱਚ; 648-ਏ-ਸੀ]

12. ਜਮਹੂਰੀ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਾਨੀ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਸੌਂਪਿਆ, ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਖੂਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 46] [648-ਡੀ-ਈ]

> *ਰਾਬਰਟ ਕੇ. ਮੈਸੀ, ਪੀਟਰ ਦ ਗ੍ਰੇਟ: ਹਿਜ਼ ਲਾਈਫ ਐਂਡ ਵਰਲਡ* **234-235 (ਬੈਲਨਟਾਈਨ ਬੁੱਕਸ 1980;** *"ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ'* **ਬ੍ਰਾਇਨ ਜ਼ੈਡ ਤਮਨਾਹਾ ਦੁਆਰਾ ;** *ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੰਧੀ (ਅਧਿਆਇ XVII, ਪੰਨਾ 400)* **ਜੌਨ ਲੌਕ ਦੁਆਰਾ; "ਕਾਮਨ ਸੈਂਸ" (ਪੰਨਾ 34) ਥਾਮਸ ਪੇਨ ਦੁਆਰਾ;** *"ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ" (1885)* **ਪ੍ਰੋ. ਏ.ਵੀ. ਡਾਇਸੀ;** *"ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੱਜ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਕੇਸ ਬੰਬਈ ਦਾ"* **ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਬੀ. ਵਾਚਾ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ।**

13.1 19 ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਚੈਕਰਡ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏth ਸਦੀ, 20th ਸਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਾਰੀ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੂਪਰ v ਵਿੱਚ ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਐੱਸ ਹਾਰੂਨ. ਅੱਜ, ਇਹ ਨੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਨਿਹੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਹੁੰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 51ਏ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਕਰੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ. [ਪਰਾ 63] [658-D-F]

> *ਚੈਰੋਕੀ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ v ਐੱਸ ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ* **30 ਅਮਰੀਕਾ 1, 43 (1831);** *ਵਰਸੇਸਟਰ ਵਿਐੱਸ ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ* **31 ਯੂ.ਐਸ. 515 (1832);** *ਬ੍ਰਾਊਨ ਬਨਾਮ ਟੋਪੇਕਾ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ* **347 ਯੂ.ਐਸ. 483 (1954);** *ਪਲੇਸੀ ਵੀਐੱਸ ਫਰਗੂਸਨ* **163 ਯੂ.ਐਸ. 537 (1896);** *ਕੂਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰੂਨ* **358 US.1 (1958);** *ਅੰਬਰਡ v ਐੱਸ ਤ੍ਰਿਨੀਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ* **[1936] ਏ.ਸੀ. 322 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

13.2 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਆਲੋਚਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ੀਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 64] [659-G-H]

14. ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਰਜ਼ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਵੇਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਵਕੀਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਉਪਚਾਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਣਾ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ-ਅਧਾਰਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੱਲ ਜੋ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਣ ਦੀ ਪੁਸ ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। [ਪਾਰਾ 65 ਅਤੇ 66] [660-ਬੀ-ਜੀ]

ਰਾਜਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪਟਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਮੇਟੀ, ਪਟਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [1955] 1 SCR 290 ; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ

[1967] 3 SCR 377; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸ. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1998) 4 SCC 409 : [1998] 2 SCR 795 - ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ।

ਸੋ ਚੰਦਰ ਕਾਂਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਹਬੀਬ (1975) 1 SCC 674 ; ਕਮਲੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਾਇਆਵਤੀ (2013) 8

SCC 320 : [2013] 11 SCR 25; ਵੀ. ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2001) 10 SCC 305 : [2001] 4 Suppl. SCR 411 ; ਮਥੁਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਾਜੂ ਜੈਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੋਸੀਬਾਈ ਐਨ.ਬੀ. ਜੀਜੀਭੋਏ [1970] 3 SCR 830; ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਜੀ. ਸੁਬਾਰਾਯਾ ਸੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਆਈਆਰ 2018 SC 3395 : [2018] 3 SCR 884 ; ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ
ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2001) 3 SCC 763 ; ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2016) 10 SCC 617 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਿੰਦਰਾ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ ਆਫ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ (ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ) [1954] SCR 1005 ; ਦੁਰਗਾ ਕਮੇਟੀ,
ਅਜਮੇਰ ਬਨਾਮ ਸਯਦ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [1962] 1 SCR 383; ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ [1951] SCR 747; ਮੋਰਨ ਮਾਰ ਬੈਸੇਲੀਓਸ ਕੈਥੋਲਿਕੋਸ ਬਨਾਮ ਮੋਸਟ ਰੇਵ. ਮਾਰ ਪੌਲੋਸ ਅਥਾਨੇਸੀਅਸ [1955] 1 SCR 520; ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਗੈਨਨ ਡੰਕਰਲੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (ਮਦਰਾਸ) ਲਿਮਿਟੇਡ [1959] ਐਸਸੀਆਰ 379; ਪੇਂਡੂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (1989) ਸਪਲ. SCC 504 : [1988] 2 Suppl. SCR 690 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

<u>ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਜੇਆਈ (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇਜੇ ਲਈ:</u>

[1954] ਐਸਸੀਆਰ 1005 ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1962] 1 ਐਸਸੀਆਰ 383 ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

<u>ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ (ਅਸਹਿਮਤੀ):</u>

[2018] 9 SCR 561 ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(1975) 1 SCC 674 ਪੈਰਾ 3 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2013] 11 SCR 25 ਪੈਰਾ 4 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1955] 1 SCR 290 ਨੇ ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

[1951] ਐਸਸੀਆਰ 747 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1955] 1 ਐਸਸੀਆਰ 520 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1959] ਐਸਸੀਆਰ 379 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1983] 1 ਐਸਸੀਆਰ 729 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਏਆਈਆਰ 1993 ਕੇਰ 4 ਨੇ ਪੈਰਾ 25 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[2001] 4 ਸਪਲ. SCR 411 ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1988] 2 ਸਪਲ. SCR 690 ਪੈਰਾ 26 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[1970] 3 SCR 830 ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2018] 3 SCR 884 ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2009] 15 SCR 1276 ਪੈਰਾ 28 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1966] 3 ਐਸਸੀਆਰ 744 ਪੈਰਾ 29 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2002] 2 SCR 1006 ਨੇ ਪੈਰਾ 29 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

[1967] 3 ਐਸਸੀਆਰ 377 ਪੈਰਾ 35 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1998] 2 SCR 795 ਨੇ ਪੈਰਾ 37 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

(2001) 3 SCC 763 ਪੈਰਾ 38 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2016) 10 SCC 617 ਪੈਰਾ 39 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅੰਦਰੂਨੀ/ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 373 ਆਫ਼ 2006 ਵਿੱਚ 2018 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 3358।

ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 376 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 28.09.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਨਾਲ

ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 373/2006 ਵਿੱਚ ਆਰ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 3359/2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 37946/2018, ਆਰ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 3469/2018 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 373/2006 (ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ) ਵਿੱਚ s).38135/2018, 38136/2018, W.P.(C) ਨੰ. 3449/2018 W.P.(C) ਨੰ. 373/2006, W.P.(C) ਨੰ.1285/2018, R.P.(C) ਨੰ.3470/2018 W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਵਿੱਚ, W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਵਿੱਚ R.P.(C) ਨੰ. 3380/2018, W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਵਿੱਚ R.P.(C) ਨੰ. 3379/2018 ਵਿੱਚ , W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਵਿੱਚ R.P.(C) ਨੰ.3444/2018, W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਵਿੱਚ R.P.(C) ਨੰ.3462/2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰ.38764/2018 , 38769/2018, 38907/2018, W.P.(C) ਨੰ. 3377/2018 ਵਿੱਚ W.P.(C) ਨੰ. 373/2006, ਡਾਇਰੀ ਨੰ. , 39317/2018, ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰ.1323/2018, 1305/2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰ.39642/2018, ਆਰ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰ.3381/2018 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰ. 373/2018 ਵਿਚ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. ਨੰ , 40898/2018, ਆਰ.ਪੀ. (C) W.P. (C) ਨੰ. 373/2006, ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 40910/2018, 40924/2018, 40929/2018, 41005/2018, 41091/2018, 41091/2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰ. .1339/2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰ.41264/2018, W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਵਿੱਚ R.P.(C) ਨੰ.3473/2018, ਡਾਇਰੀ ਨੰ.41395/2018, 41586/2018, ਆਰ. (C) W.P. (C) ਨੰਬਰ 373/2006, ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 3480/2018 ਨੰਬਰ 41896/2018, 42085/2018, 42264/2018, 42337/2018, MA 3113/2018 W.P.(C) ਨੰ. 373/2006, ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 46720/2018, 47720/2018, 2252/2019, W.P.(C) ਨੰ. 373/2006 ਅਤੇ ਡਾਇਰੀ ਨੰ.2998/2019 ਵਿੱਚ R.P.(C) ਨੰ.345/2019।

ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਕੇ. ਪਰਾਸਰਨ, ਡਾ. ਕੇ.ਪੀ. ਕੈਲਾਸਨਾਥ ਪਿੱਲੇ, ਅਚਾਰੀਆ ਬੀ.ਐਲ., ਐਨ. ਵੈਂਕਟਰਮਨ, ਰਵਿੰਦਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਪੀ.ਐਨ. ਰਵਿੰਦਰਨ, ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਆਰ. ਵੈਂਕਟਰਮਣੀ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਫਡ਼ੇ, ਮੋਹਨ ਪਰਾਸਰਨ, ਸ਼੍ਰੀਕੇ.ਰਾਮਾਮੂਰਤੀ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਵਿਜੇ ਹੰਸਰੀਆ, ਪੀ.ਐਨ. ਰਵਿੰਦਰਨ, ਰਵਿੰਦਰ ਰਾਏਜ਼ਾਦਾ, ਬੀ.ਵੀ. ਅਚਾਰੀਆ, ਜੈਦੀਪ ਗੁਪਤਾ, ਪੀ.ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ, ਮਿਸ. ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਨਵ ਵੋਹਰਾ, ਅਮਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਮਿਸ. ਸਵਧਾ ਸ਼ੰਕਰ, ਮੋ. ਸਾਦਿਕ ਟੀ.ਏ., ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵ, ਮੁਥੁਚਰਨ, ਮਿਸ. ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ, ਸ਼੍ਰੀਕਰੁਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਕੇ.ਵੀ. ਮੋਹਨ, ਕੇ.ਵੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ,

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਅਦਿਤੀ ਧਨੀ, ਅਸ਼ਵਿਨ ਕੁਮਾਰ ਡੀ.ਐਸ., ਮੈਥਿਊਜ਼ ਜੇ.ਨੇਦੁਮਪਾਰਾ, ਏ.ਸੀ. ਫਿਲਿਪ, ਆਰ.ਆਰ. ਨਾਇਰ, ਸੀ.ਜੇ. ਜੋਵੇਸਨ, ਰਾਜਵਰਧਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਬਿਨ ਮਜੁਮਦਾਰ, ਕੇ.ਵੀ. ਮੁਥੂ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਜੀ.ਪੀ. ਦੇਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਸਵਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਅਕਸ਼ੈ ਆਰ., ਜੇ. ਸਾਈ ਦੀਪਕ, ਸੁਵਿਦੱਤ ਐੱਮ.ਐੱਸ., ਅਵਿਨਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼, ਕੁ. ਸਮਿਤਾ ਪਾਂਡੇ, ਬੋਸਕੋ ਥਾਮਸ, ਦੇਬਾਸਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਐਸ.ਜੋਗਦੰਦ, ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ, ਆਰ.ਐਸ. ਝਾਅ, ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਬੇਨੋ ਬੇਂਜੀਗਰ, ਪਾਰਿਜਤ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਵੀ.ਕੇ. ਬੀਜੂ, ਅਭੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਹਿਰੇਨ ਦਾਸੇਨ, ਪੀ.ਵੀ. ਯੋਗੇਸ਼ਵਰਨ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਜੇ., ਮੁਥੁਚਰਨ ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਮਿਸ. ਮਾਲਿਨੀ ਪੋਡੂਵਾਲ, ਸ. ਬਬੀਤਾ ਸੰਤ, ਮਨੋਜ ਪਿੱਲੈ, ਏ. ਵੇਨਯਾਗਮ ਬਾਲਨ, ਭਵਾਨੀਸ਼ੰਕਰ ਵੀ. ਗਡਨਿਸ, ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਬੀ. ਗਡਨਿਸ, ਮਿਸ. ਰਾਡਨੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਗਦਨਿਸ, ਵੀ.ਐਸ. ਲਕਸ਼ਮੀ, ਭਵਾਨੀ ਸ਼ੰਕਰ ਗਡਨੀਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਰੈਡਨੀ ਵੀ. ਗਡਨਿਸ, ਪੀ.ਆਰ. ਕੋਵਿਲਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਕੇ.ਜੀ., ਕੇ.ਜੀ. ਕਾਵੇਰੀਵਰਮਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੀਤਾ ਕੋਵਿਲਨ, ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਾ ਨਾਰਾਇਣਨ, ਕੁ. ਊਸ਼ਾ ਨੰਦਿਨੀ ਵੀ., ਬੀਜੂ ਪੀ ਰਮਨ, ਸਿਵਨ ਮਦਾਥਿਲ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਾਚੀ ਬਾਜਪਾਈ, ਸਾਨੰਦ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਰਾਜੀਵ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਆਰ.ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਗੁਪਤਾ, ਮਦਨ ਐਮ.ਬੋਰਾ, ਟਾਮ ਜੋਸੇਫ, ਜਯੰਤ ਮੁਥੁਰਾਜ, ਬੀਜੂ ਪੀ.ਰਮਨ, ਦੀਪਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, ਆਦਿਤਿਆ ਸ਼ਰਮਾ, ਵੀ.ਰਣਜੀਤ ਸੰਕਰ, ਵੀ. ਸ਼ਿਆਮੋਹਨ, ਸੂਰਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਟੀ.ਜੀ. ਨਾਰਾਇਣਨ ਨਾਇਰ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਪੀਯੂਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਕੁ. ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਮਹਿਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਯੁੰਜਈ ਸਿੰਘ, ਜੀ. ਸਿਵਾਬਲਾਮੁਰੂਗਨ, ਕਰੁਪਾਈਹ, ਵਿਵੇਕ ਭਾਰਤੀ, ਸੀ.ਐਨ. ਸ੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੁ. ਮਾਲਵਿਕਾ ਬੀ. ਪਿੱਲੈ, ਰੇਂਜਿਤ ਬੀ. ਬਰਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਐਨ. ਕੈਮਲ, ਬਦੁਸ਼ਾ ਸੁਲੇਮਾਨ, ਨਿਸ਼ੀ ਕੁਰੂਪ, ਜੋਸ ਅਬਰਾਹਿਮ, ਐਮ.ਪੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਿਗਨੇਸ਼, ਬੀ. ਮੈਥਿਊਜ਼, ਮਿਸ. ਸਾਰਾਹ ਸ਼ਾਜੀ, ਸ਼ਾਜੀ ਸੇਬੇਸਟੀਅਨ, ਐਮ.ਟੀ. ਜਾਰਜ, ਕੇ.ਕੇ. ਕਰੁਣਾਪਨਕੁਟੀ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਨ, ਕੁ. ਕਵਿਤਾ ਕੇ.ਟੀ., ਸੀ. ਰਾਜੇਂਦਰਨ, ਏ. ਰਘੁਨਾਥ (ਮੈਸਰਜ਼ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਈ), ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਐੱਮ.ਆਰ., ਮਿਸ. ਸਵਾਤੀ ਸੇਤੀਆ, ਚਾਂਡੀ ਓਮਨ, ਅਭਿਲਾਸ਼ ਐਮ.ਆਰ., ਸਯੁਜ ਮੋਹਨਦਾਸ ਐਮ., ਸੁਧੀਸ਼ ਕੇ.ਕੇ., ਰੰਜਨ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਅੰਜੂ। ਕੇ.ਵਰਕੀ, ਐਨ.ਪੀ. ਰਾਕੇਸ਼ ਪਨੀਕਰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਬੀ., ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਐਲ.ਐਸ., ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਵਿਗਨੇਸ਼, ਕੁ. ਅੰਜੂ। ਕੇ.ਵਰਕੀ, ਐਨ.ਪੀ. ਰਾਕੇਸ਼ ਪਨੀਕਰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਬੀ., ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਐਲ.ਐਸ., ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਵਿਗਨੇਸ਼, ਬੀ. ਵਿਨੋਧ ਖੰਨਾ, ਐਮ.ਆਰ. ਅਭਿਲਾਸ਼, ਅਭਿਕਲਪ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਕੁ. ਐੱਸ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਈਅਰ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰੁਣ, ਅੰਕਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਨੀਤ ਪ੍ਰਣਵ, ਨਚੀਕੇਤਾ ਜੋਸ਼ੀ, ਅਨੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਵਸਥੀ, ਜਤਿੰਦਰ, ਕੁ. ਰਸ਼ਮੀ ਸਿੰਘਾਨੀਆ, ਐੱਮ. ਏ. ਚਿਨਾਸਾਮੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ. ਰੁਬਾਵਤੀ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਪੀ. ਰਾਜਾ ਰਾਮ, ਈ. ਏਥੀਰਾਜ, ਰੇਂਜਿਤ ਬੀ. ਮਰਾਰ, ਰੋਬਿਨ ਖੋਖਰ, ਮਨੋਜ ਨਾਇਰ, ਕੁਮਾਰ ਗੌਰਵ, ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ. ਸ਼ੋਭਾ ਰਾਮਾਮੂਰਤੀ, ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਜੇ. ਥਲਪਥੀ, ਸ਼ਿਲਪ ਵਿਨੋਦ, ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਕੇ. ਰਾਜੀਵ, ਸੂਰਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਕੇ. ਐੱਮ. ਐੱਨ. ਪੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ), ਏ. ਰਘੁਨਾਥ, ਜੋਜੋ ਜੋਸੇਫ, ਸ਼ਿਸ਼ਿਰ ਪਿਨਾਕੀ, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਵਿਜੇਂਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪੀ.ਕੇ. ਮਧੂ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ, ਪੀ.ਐੱਸ. ਸੁਧੀਰ, ਰਾਜ ਮੋਹਨ, ਏਕਲਵਿਆ ਦਿਵੇਦੀ, ਕੁ. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਪਾਠਕ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਕੁ. ਐਨੀ ਮੈਥਿਊ, ਭਰਤ ਸੂਦ, ਮਿਸ. ਸ਼ਰੂਤੀ ਜੋਸ, ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੰਘ, ਅਮਜਿਦ ਮਕਬੂਲ, ਅਨਿਲ ਉਕਾਤਰਕੀ, ਅਨਿਲ ਸੀ. ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਪੀ. ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਕੁਮਾਰ, ਟੀ. ਆਰ. ਬੀ. ਸਿਵਕੁਮਾਰ, ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮਿਸ. ਸਨੇਹਾ ਕਲੀਤਾ, ਅਵਨੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਪੀ. ਨਰਾਇਣਨ, ਮਨੂ, ਜਿਸ਼ਨੂ ਐਮ.ਐਲ., ਮਿਸਜ਼. ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਰਾਇਣਨ, ਕੁ. ਅਸਵਤੀ ਐਮ.ਕੇ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਗਾਇਤਰੀ ਵਰਮਾ, ਸ. ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਕੇਨ, ਸ:

ਮਨੋਜ ਸੇਲਵਾਰਾਜ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਦਿਗੰਤਾ ਗੋਗੋਈ, ਬੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਆਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰਾਜ, ਸਜੀਤ ਪੀ.ਵਾਰੀਅਰ, ਅਨੀਸ਼ ਆਰ.ਸ਼ਾਹ, ਆਦਿਤਿਆ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਚੀਕੇਤਾ ਜੋਸ਼ੀ, ਸੀ.ਆਰ. ਜਯਾ ਸੁਕਿਨ, ਆਸ਼ੁਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਕੇ.ਆਰ. ਸਤੀਸ਼, ਸ. ਬੇਬੀ ਦੇਵੀ ਬੋਨੀਆ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਕੁ. ਸਵਿਤਾ ਦੇਵੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਪੀ.ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼, ਮੁਕੁੰਦ ਪੀ. ਉਨੀ, ਬਿਨੇਸ਼ ਕੇ., ਟੀ.ਆਰ. ਵੈਂਕਿਤਾ ਸੁਬਰਾਮੋਨੀਅਮ, ਪੀ.ਬੀ. ਸੁਰੇਸ਼, ਕਾਰਤਿਕ ਜੈਸ਼ੰਕਰ, ਬੀ.ਐਲ. ਅਚਾਰੀਆ, ਅੰਕਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਕੁ. ਅਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਦਵੇ, ਕੁ. ਅੰਕਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਜਿਸ਼ਨੂ ਐਮ.ਐਲ., ਕੁ. ਰੇਸਮਿਤਾ ਆਰ ਚੰਦਰਨ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਲੇਖਾ ਸੁਧਾਕਰਨ, ਬੀਜੂ ਜੋਸਫ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਪੀ., ਮਿਸ. ਨੇਹਮਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਾਰਸ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.ਸ਼੍ਰੀਮਿਥੁਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ **ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਸੀਜੇਆਈ*** 1. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 2013 ਦੇ ਭਾਗ IV ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ XLVII ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਓਪਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ।

2. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ - ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ, ਧਰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨਗੇ ਕਿ 'ਧਰਮ' ਆਪਣੇ 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਧਰਮਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦੇਵਤੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵੇਂ ਅੰਗ ਵਜੋਂ) ਦੇ ਧਰਮ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਉਸੇ ਦੇਵਤੇ ਲਈ ਉਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਮੰਨਣ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ਾਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ (ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ) ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਇਸ ਕੇਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੁਰਗਾ/ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ

ਗੈਰ-ਪਾਰਸੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀਆਂ ਪਾਰਸੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਗਿਆਰੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਗਨੀ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਭਿਆਸ ਧਰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹੈ। ॅਧਰਮ ਦਾ, ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਣਨ ਅੰਗ ਕੱਟਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

4. ਇਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਆਂਇਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਅਤੇ 26 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਆਵਰਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਦਿਓ। ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ, ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਇਕੱਠੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145(3) ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨਾ - ਜੋ ਕਿ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਉਦੋਂ ਆਈ ਜਦੋਂ 1950 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਅੰਤਰੀਵ ਉਦੇਸ਼, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ (ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਲਟ)। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਅਨੁਰੂਪ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇਗਾ। ਇਹ ਉੱਤਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
5. ਇਹ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਗਾਹ/ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲੇ ਸਬੰਧੀ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ (2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 472; ਅਗਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪਾਰਸੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਪਾਰਸੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ (ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 18889/2012; ਅਤੇ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਸਮੁਦਾਏ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸਮੇਤ (2017 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 286) ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

(i) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਅਤੇ 26 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਭਾਗ III, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਪਲੇਅ ਬਾਰੇ।

(ii) 'ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ' ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਸਵੀਪ ਕੀ ਹੈ 'ਸਿਹਤ' ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 25(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(iii) 'ਨੈਤਿਕਤਾ' ਜਾਂ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ' ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਣ ਜਾਵੇ।
(iv) ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (v) 'ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵਰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(2)(b) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(vi) ਕੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ", ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 26 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ।

(vii) ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਹੱਦ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਸ਼ੀ6. ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੱਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਸਮੇਤ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਇਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। 7. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ **ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ** ਬਨਾਮ **ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ (ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ) ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਂਦ੍ਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ**[1] ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਪਰਦਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ**ਦੁਰਗਾ ਕਮੇਟੀ, ਅਜਮੇਰ** ਬਨਾਮ **ਸਈਅਦ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**[2] ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਭਿਆਸਾਂ ਜਾਂ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ।

8. ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965 ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ

ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9. ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਰਹੇ।

1 (1954) SCR 1005 2 (1962) 1 SCR 383

ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ.* 1. ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ *ਅਧੀਨ ਨਿਆਂ* ਦਰਗਾਹ/ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖ਼ਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ; ਗੈਰ-ਪਾਰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀਆਂ ਪਾਰਸੀ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ; ਅਤੇ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਸੱਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 7 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 7 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਸ਼ਿਰੂਰ ਮੱਟ ਮਾਮਲਾ** 1954 SCR 1005 ਅਤੇ ਦ **ਦੁਰਗਾ ਕਮੇਟੀ ਕੇਸ**, (1962) 1 SCR 383. ਫਿਰ ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।" ਫਿਰ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਰਲਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965 ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਹਨ **ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ** ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (C) 2006 ਦਾ ਨੰਬਰ 373, ਜੋ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 28 ਸਤੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਭਵਿੱਖੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ, ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। **ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ**, ਮਿਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ, 2018। ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ

ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ**, ਮਿਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ, 2018, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ/ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਹੈ। *ਐੱਡ. ਨੋਟ: ਆਰ.ਐਫ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹੜਾਂ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੰਗ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। **ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ**. ੀਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਕਤ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ।
3. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 2013 ਦੇ ਆਰਡਰ XLVII ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ **ਚੰਦ੍ਰ ਕਾਂਤੇ ਬੀਜੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਹਬੀਬ**, (1975) 1 SCC 674, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ:
ੀ“..... ਕਿਸੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਪੇਟੈਂਟ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੁਹਰਾਓ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਬੇਅਸਰ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ੂਬੇਲੋੜੀ ਆਯਾਤ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਲੋੜ ਕਾਉਂਸਲ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਰਕ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਤ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਡੌਕਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਕਲਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਮਤੀ ਜਨਤਕ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਕਾਉਂਸਲ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਆਸਾਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਜੋ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਹਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਬਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਲੇਬਲ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਪਰ ਅਕਸਰ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ *ਫਿਰ* ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ *ਹੁਣ*, ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ

ਕਿ ਵਕੀਲ ਹੁਣ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਮਰੱਥ. ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ ਇੱਕ ਕੁਆਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮਤਾ ਦੀ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ. ”

(ਪੰਨਾ 675 'ਤੇ) 4. ਇਨ **ਕਮਲੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਵਿਐੱਸ ਮਾਇਆਵਤੀ** (2013) 8 SCC 320, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:

"***ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ*** **20.** ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹਨ: **20.1.** ਜਦੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ:

(*i*) ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਖੋਜ ਜੋ, ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ;

(*ii*) ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ;

(*iii*) ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ। "ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ *ਛੱਜੂ ਰਾਮ* vਐੱਸ *ਕੁਝ* [(1921-22) 49 IA 144 : (1922) 16 LW 37 : AIR 1922 PC 112] ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ *ਮੋਰਨ ਮਾਰ ਬੈਸੇਲੀਓਸ ਕੈਥੋਲੀਕੋਸ* vਐੱਸ *ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰੈਵ. ਮਾਰ ਪੌਲੋਸ ਅਥਾਨੇਸੀਅਸ* [AIR 1954 SC 526: (1955) 1 SCR 520] ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ"। ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ *ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ* vਐੱਸ *ਸੰਦੂਰ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਓਰਸ ਲਿਮਿਟੇਡ* [(2013) 8 SCC 337 : JT (2013) 8 SC 275] **20.2.** ਜਦੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:

(*i*) ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿੱਟੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ।

(*ii*) ਅਸੰਗਤ ਆਯਾਤ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ।

(*iii*) ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ

(*iv*) ਸਮੀਖਿਆ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰਡਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਇਸ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(*v*) ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਪੇਟੈਂਟ ਗਲਤੀ ਲਈ ਝੂਠ ਹੈ।

(*ਅਸੀਂ*) ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਬਣੋ.

(*vii*) ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਬਣੋ ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(*viii*) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(*ix*) ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।"

5. ਇਹਨਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨੇ 28.09.2018 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ. ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 144 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਏ:

"**144.** ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਲੜੀਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ *ਸ਼ਿਰੂਰ ਮੱਠ* [*ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ* vਐੱਸ *ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਂਦ੍ਰ ਤ੍ਰਿਥਾ ਸਵਾਮੀਨਾਰ* [1954] SCR 1005] ਅਤੇ *ਐਸ ਪੀ ਮਿੱਤਲ* [*ਐਸ ਪੀ ਮਿੱਤਲ* vਐੱਸ *ਭਾਰਤ ਸੰਘ,* (1983) ੴ1 SCC 51], ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਲਈ ਆਮ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(ii) ਅਨੁਛੇਦ 25(1), 'ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ

ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 25(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ। ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਿੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਕ ਹਨ।

(iii) ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 (ਬੀ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

(iv) 1965 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 3 (ਬੀ) ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਕਿ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜੋ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 25(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ ਪੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(v) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ 'ਨੈਤਿਕਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(vi) ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੀਨ ਯੰਤਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

(vii) ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(viii) ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ *ਆਨੰਦ ਮਾਰਗ ਕੇਸ*, ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਬਦਲ

ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੇਦਖਲੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਵਸਵਮ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੌਲ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਲਈ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਮੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ।

(ix) ਬੇਦਖਲੀ ਅਭਿਆਸ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ, 1965 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਗੁਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਨਾ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ।

(x) 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(b) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ luculent *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 4 ਦੋਵੇਂ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦਾ ਹਰ ਸਥਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਲਟ.

(xi) ਨਿਯਮ 3(b) ਵੀ ਹੈ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ 1965 ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ/ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(xii) ਦੋਵਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ 1965 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਭਿਆਸ ਧਾਰਾ 25(1) ਅਧੀਨ ਧਰਮ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਹੈ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* 1965 ਐਕਟ" 6. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਅਤੇ ਪੈਰਾ 172 ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, ਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਵਿਖੇ ਅਯੱਪਾ ਮੰਦਿਰ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"**172.** ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਦਰ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਆਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੰਗਠਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਮੰਦਿਰ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਅਯੱਪਾ ਮੰਦਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਿੰਦੂ

ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: “

177 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 25 (ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ) 1), ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(2)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ (ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਐਕਟ, 1965 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦਾ ਨਿਯਮ 3 (ਬੀ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 15(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। " 7. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਨੇ ਪੈਰਾ 291 ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 25 ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

"**291.** ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ, ਹੈ **ਬਰਾਬਰ** ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ **ਸਾਰੇ** ਵਿਅਕਤੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ, ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਫਰੇਮਰਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਭਾਗ III ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਅੰਜਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ। ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।”

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:
"**296.** ਮੈਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ:

1) ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ;

2) ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਬੇਦਖਲੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ;

3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ;

4) ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ, ਛੂਤ-ਛਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੈ। "ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ" ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ;

5) ਦੇਵਾਸੋਮ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 21 ਅਕਤੂਬਰ 1955 ਅਤੇ 27 ਨਵੰਬਰ 1956 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਦਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਥਾਨ (ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਐਕਟ, 1965 ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਨ; ਅਤੇ

6) ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ 1965 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ 'ਸੈਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਲਾਸ' ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਰਿਵਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਹੈ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* 1965 ਐਕਟ"

8. ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. ਅਸਹਿਮਤ। ਉਸਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 312 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

"**312.** ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

(i) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਹਨ।

(ii) ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੋ।

(iii) ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਲਮੇਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਭਿਆਸ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਅਭਿਆਸ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੋਵੇ।

(iv) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾਯੋਗ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ *ਅਯੱਪਾ* ਜਾਂ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸੰਪਰਦਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੀਵਾਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

(v) ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਉਮਰ-ਸਮੂਹ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਪਾਬੰਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

(vi) 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 3(b) ਨਹੀਂ ਹੈ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਜਦੋਂ ਤੋਂ *ਸ਼ਰਤ* ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ, ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

9. ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਕੀ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਨਿਰਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ:

9.1 ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੇਰਲਾ ਹਿੰਦੂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਐਕਟ, 1965 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ [“**1965 ਐਕਟ**”]। ਇਹ ਹੈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 144(i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 172; ਅਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 296(1), ਜੇ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੇ. ਪੈਰਾ 312(iv) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਲਟ ਅਸਥਾਈ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।

9.2 ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(1) ਦੇ ਤਹਿਤ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ "ਸਮਾਨ" ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਉਸ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 144(ii) ਅਤੇ (iii) ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪੈਰਾ 174 ਤੋਂ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 177 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ; ਅਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 291, ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੈਰਾ 312(ii) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

9.3 1965 ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25(2)(ਬੀ) ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਜੋਂ, ਕੇਰਲ ਹਿੰਦੂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਨਿਯਮ, 1965 [“**1965 ਦੇ ਨਿਯਮ**ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 144(iii), (iv), (x), ਅਤੇ (xii) ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 177; ਅਤੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 296(6) ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 312(vi) ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ।[1]

10. ਵਿੱਚ **ਰਾਜਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ.ਐੱਸ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪਟਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਮੇਟੀ, ਪਟਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (1955) 1 SCR 290, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। **ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ**, [1951] SCR 747, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਲਝਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੱਤ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਮ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ:

“ਹੁਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1)(f) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ, ਇਹ 1922 ਦੇ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ "ਪਟਨਾ" ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ, ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ (ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ) ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ "ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ" ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਵਿਚ *ਦਿੱਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਐਕਟ* ਕੇਸ [[1951] S.C.R. 747], ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰ ..... ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ ..... ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ।"

ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਬੋਸ ਜੇ.ਜੇ., ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ

1 *ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੀ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ* *ਮੰਦਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ, ਜੇਕਰ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਟਕੜੇ-ਟਕੜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਲੰਬਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਾਇਰ ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਹੁਮਤ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੇ*

ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਰ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਵਾਂਗ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ, ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੀ; ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਫੈਸਲਾ ਸੀ *ਬੁਰਹ ਦਾ* ਕੇਸ [5 ਆਈ.ਏ. 178], ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ: (ਪੇਜ 1000 'ਤੇ ਮੁਖਰਜੀ ਜੇ. ਅਤੇ ਪੰਨਾ 1106 ਅਤੇ 1121 'ਤੇ ਬੋਸ ਜੇ. ਦੇਖੋ)। ਪਰ ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਬੋਸ ਜੇ.ਜੇ., ਦੋਵਾਂ ਨੇ "ਪਾਬੰਦੀ" ਅਤੇ "ਸੋਧ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਅਰਥ ਰੱਖੇ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਦਲਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਹਨ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਮਾਪ।

(ਪੰਨਾ 302-303 'ਤੇ) 11. ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਮ ਮਾਪ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਜੱਜ ਹਨ। ਸਹਿਮਤ ਇਸ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ
12. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਪਰਾਸਰਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ। **ਮੋਰਨ ਮਾਰ ਬੈਸੇਲੀਓਸ ਕੈਥੋਲੀਕੋਸ vਐੱਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰੈਵ. ਮਾਰ ਪੌਲੋਸ ਅਥਾਨੇਸੀਅਸ**, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ:

(1955) 1 SCR 520, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ“..... ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਰੇ ਚਰਚਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਰਿੰਗਸੇਰਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਖੋਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅੱਫ਼ਇਸ ਲਈ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਿਰਣੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲਤਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ।

(ਪੰਨਾ 534 ਤੇ)

13. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਸਾਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ, *ਜਿਵੇਂ*, ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ., ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 15 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ।

ਇਹੀ ਗੱਲ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਲਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਾਸਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਗਲਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ " ਛੂਤ-ਛਾਤ" ਸਿਰਫ਼ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿੰਗ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ "ਅਛੂਤ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕੱਲੇ ਮਾਦਾ ਲਿੰਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੇ. ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਾਸਰਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਛੂਤ-ਛਾਤ" ਹੈ *ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਾਮ*ਅਤੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ **ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ vਐੱਸ ਗੈਨਨ ਡੰਕਰਲੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (ਮਦਰਾਸ) ਲਿਮਿਟੇਡ**, 1959 SCR 379, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ", *ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਾਮ*, ਕੰਮ ਦੇ ਠੇਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 366(29-A) ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਮ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

14. ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ., ਅਤੇ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 17 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 15(1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਇਹ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(ਬੀ) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 'ਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 'ਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ. ਅਤੇ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

15. ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਵਿਖੇ ਅਯੱਪਾ ਮੰਦਿਰ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1965 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ

ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ 28.09.2018 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਮੁੜ ਦਲੀਲ ਹੈ।

16. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਆਈ.ਏ. ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ। 2019 ਦੇ ਨੰਬਰ 21515 ਅਤੇ 21521, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. **ਐਸ ਪੀ ਮਿੱਤਲ ਵਿਐੱਸ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ**, (1983) 1 SCC 51, ਇੱਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ [*ਦੇਖੋ* ਪੈਰਾ 171]। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਜੇ. ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਪੈਰਾ 306.7 ਅਤੇ 308.8 ਵਿੱਚ), ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮਲਹੋਤਰਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ, ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ., ਜੇ. ਾ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਦਾ ਵਿਦਵਤਾਪੂਰਨ ਨਿਰਣਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਾਲ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਪਰ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ, ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਈ ਪਛਤਾਵੇ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ. ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਾਂ ਅਸਹਿਮਤੀ।"
(ਪੰਨਾ 59 'ਤੇ)

17. ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਵਿਚਾਰ ਪੈਰਾ 110 ਤੋਂ 122 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੈਰਾ 121 ਅਤੇ 122 ਵਿੱਚ, ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

"**121.** ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਔਰਬਿੰਦੋ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਚਾਰਨ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਾ ਔਰੋਵਿਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਰੋਵਿਲ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਔਰੋਵਿਲ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਕੇਵਲ ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ।

122. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਔਰੋਵਿਲ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਜਾਂ 26 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

18. ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਦੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਤੋਂ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਥਾ, ਜਿਸਦਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - *ਦੇਖੋ* ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 122 ਅਤੇ 123, ਅਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 296(3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 227, ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਠ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਆਧਾਰ ਜਿਸਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ *ਵਿਆਪਕ ਵਿੱਚ* ਮੂਲ ਨਿਰਣਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

19. ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ" 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਵਰਤਿਆ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ. ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ" ਹੁਣ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ *ਤੁਸੀਂ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ*, ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ" ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦੇ ਭਾਗ III ਅਤੇ IV। ਇਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

20. ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ "ਗਲਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ" ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 25, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ *ਕਾਰਟੇ ਬਲੈਂਚ* ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭਾਗ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ। ਅਨੁਛੇਦ 25 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਇੱਕੋ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਿਲਕਣ-ਢਲਾਣ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ, ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਦ *ਅਨੁਪਾਤ* ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ (i) ਸਾਰੇ। ਵਿਅਕਤੀ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਉਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ, ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 25(2)(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1965 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਧਾਰਾ 25(2)(ਬੀ) ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਫ਼ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਜੋ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੂਜਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ. ਆਰਟੀਕਲ 25(1) ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ (a) ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਭਾਗ III ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੀਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਪਾਠ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਹਿੰਦੀ ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ। *ਪਰੰਪਰਾ* ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੀਕਰਨ "ਸੰਪਰਦਾ" ਦੇ ਉਲਟ। ਇਹ ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹੈ ਦਲੀਲ, ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਕੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ.

22. ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਏਜੰਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ. *ਨਾਸਤਿਕ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ*, ਜੋ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ

ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

23. ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤਿਅੰਤ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ, ਦੁਬਾਰਾ, ਖੜੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਚਰਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ ਚਰਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਦਾ ਮੰਦਰ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੂਰਤੀ - ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਰ ਮੰਦਰਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

24. ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਆਮ ਦਲੀਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉੱਚ ਸੀ ਤੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਿੰਗ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

25. ਕੁਝ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ **ਐਸ ਮਹੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮਐੱਸ ਸਕੱਤਰ, ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਦੇਵਸਵਮ ਬੋਰਡ, ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ**, ਏਆਈਆਰ 1993 ਕੇਰ 42 ਹੋਵੇਗਾ *ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ*, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ **ਮਹੇਂਦਰਨ** (ਸੁਪਰਾ), ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਦੇਵਸਵਮ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੀਅਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਵੂਮੈਨ ਲਾਇਰਜ਼, ਕੇਰਲ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਖੇਤਰ ਸਮਰਕਸ਼ਣ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ **ਵੀ. ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਰਾਓ ਵੀਐੱਸ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ**, (2001) 10 SCC 305, ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ **ਪੇਂਡੂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ**

ਹੱਕਦਾਰੀ ਕੇਂਦਰ vਐੱਸ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., 1989 Supp. (1) SCC 504, ਜਿਸਦਾ ਇਸ ਨੇ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

“ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਏ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਗੰਭੀਰ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭਾਵੇਂ ਅੰਤਮ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਗੰਭੀਰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ **ਫਾਰਵਰਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰ.** vਐੱਸ **ਪ੍ਰਭਾਤ ਮੰਡਲ,** AIR 1986 SC 391, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸਾਰੂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਰੇਕ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
(ਪੰਨਾ 331 'ਤੇ) ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਇਨ **ਮਥੁਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਾਜੂ ਜੈਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੋਸੀਬਾਈ ਐਨ.ਬੀ. ਜੀਜੀਭੋਏ**, (1970) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 830, [“**ਮਥੁਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ**”], ਨੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ:

“ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ, ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। "
(ਪੰਨਾ 836 'ਤੇ)

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ, **ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਵਿਐੱਸ ਐਨ.ਜੀ. ਸੁਬਾਰਾਯਾ ਸੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**, AIR 2018 SC 3395, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ **ਮਥੁਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ** (supra), ਆਯੋਜਿਤ:

“(ii) ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ, ਸਾਬਕਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਾਹੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। . ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ), ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਨਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਵਿੱਚ **ਨਟਰਾਜ ਸਟੂਡੀਓਜ਼** (AIR 1981 SC 537), ਇਹ ਬੰਬੇ ਰੈਂਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"
(ਪੰਨਾ 3414 'ਤੇ)

27. ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 145(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। *ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ* ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ 28.09.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 25(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ, ਪਿਛਲੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

28. ਦਾ ਮੁੱਦਾ *ਖੜ੍ਹੇ ਕਮਰੇ* ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ. ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ,

ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਥਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। **ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਵਿਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ ਅਤੇ ਸ ਹੋਰ** (2010) 3 SCC 402 (ਪੈਰਾ 181 'ਤੇ)। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਡਰ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਮਤ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ (ਪੈਰਾ 175 ਵਿੱਚ) ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਏ *ਸਦਭਾਵੀ* ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਸਰੀਰਕ/ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਔਰਤ ਮੀਨੋਪੌਜ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

29. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚਾਰ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 28.09.2018 ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। **ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਵਿ.ਐੱਸ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ**, (1966) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 744, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ **ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ ਵਿਐੱਸ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ**, (2002) 4 SCC 388 [*ਦੇਖੋ*ਪੈਰੇ 7 ਤੋਂ 14]।

30. ਕੁਝ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 129 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ, ਨਿਰਧਾਰਨ, ਸਜ਼ਾ, ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ,

ਆਰਟੀਕਲ 140 ਦੁਆਰਾ, ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੂਰਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 141 ਦੁਆਰਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਾਲਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਅਨੁਛੇਦ 145(3) ਦੁਆਰਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇਸ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

32. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 144, ਜੋ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"**144. ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ**.—ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਦੀ ਅਸਲ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ - ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਹਨ। ਸਮੀਕਰਨ "ਸਿਵਲ" ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਆਯਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਾਠਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਸਾਰੇ "ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

33. "ਅਥਾਰਟੀ" ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਈ ਅਨੁਛੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸਮੀਕਰਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂ ਤੰਗ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 73(2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "**73. ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ**.

- xxx xxx xxx

(2) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ, ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਨਵਰਸ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"**162. ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੱਦ**.—ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉ, ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸੰਘ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ।

34. ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਛੇਦ 258(2) ਰਾਜ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 277 ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 307 ਧਾਰਾ 301 ਤੋਂ 304 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ ਅਤੇ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 329 (ਬੀ) ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 353(ਬੀ) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 357(1)(ਬੀ) ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 356(1)(ਏ) ਰਾਜ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 372(1) ਇੱਕ "ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

35. ਇਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਹੋਰ ਲੇਖ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਅਥਾਰਟੀ" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ "ਸਥਾਨਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ" ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 1967 ਵਿੱਚ, ਵਿੱਚ **ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਵਿਐੱਸ ਮੋਹਨ ਲਾਲ**, (1967) 3 SCR 377, ਸਮੀਕਰਨ "ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ *ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ* ਪਿਛਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ, "ਸਥਾਨਕ"। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ,

ਆਰਟੀਕਲ 154(2)(a) ਵਿੱਚ, "ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

36. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 144 ਵਿੱਚ "ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

37. ਵਿੱਚ **ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸ. vਐੱਸ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,** 1998 (4) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 409, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ "ਅਥਾਰਟੀ" ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਧਾਰਾ 144, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। *ਦੇਖੋ* ਪੈਰਾ 79]।

38. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾ ਰਵੱਈਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿੱਚ **ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਵਿਐੱਸ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,** (2001) 3 SCC 763, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

ਸ਼ੀ"**11.** ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲਟ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਵੱਈਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ/ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 144 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ,

"144. *ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ.*— ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਡੀਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੀ..."

39. ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਇਨ **ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿਐੱਸ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ**, (2016) 10 SCC 617, ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"**74.** ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:
"**144.** ***ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ***.—ਸਾਰੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ, ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।"

75. ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 144 ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜਚੋਲ 'ਤੇ, ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਵਾਂਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਰ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਵੇਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 1-10-2016 ਤੋਂ 6-10-2016 ਤੱਕ 6000 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਛੱਡੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਦਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ 2016 ਦੇ IA ਨੰ. 16 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ IV ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਭਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏਗਾ। ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ।

40. ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਅੰਤਮ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ - ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

41. ਇਕ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਭਾਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਹਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। *ਵੀਡਿਓ* ਆਰਟੀਕਲ 75(4) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 164(3), ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 75(4) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:"75. ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ.—

xxx xxx xxx

(4) ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਏਗਾ।

xxx xxx xxx"

ਅਜਿਹੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
"**ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ**

ਧਾਰਾ 75(4), 99, 124(6), 148(2), 164(3), 188 ਅਤੇ 219
ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਫਾਰਮ
ਆਈ
ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਦਾ ਫਾਰਮ:-
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਾ"ਮੈਂ, ਏ.ਬੀ., ਕਰਦਾ ਹਾਂ ———————————————— ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ
ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖੋ, ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਕਿ ਮੈਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਡਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਪੱਖ, ਸਨੇਹ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਇੱਛਾ।"
42. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਕੱਠੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 164(3) ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹਨ:"164. ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ.—
xxx xxx xxx ਅੰਫ(3) ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜਪਾਲ ਉਸਨੂੰ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਏਗਾ।
xxx xxx xxx"
ਾ"**ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ**
xxx xxx xxx
ਵੀ
ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਦਾ ਫਾਰਮ:-
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ
“ਮੈਂ, ਏ.ਬੀ., ਕਰਦਾ ਹਾਂ ———————————————— ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ
ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਕਿ ਮੈਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ। .....ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖ, ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗਾ।

43. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਆਰਟੀਕਲ 99, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"**99. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ**.—ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ, ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ। "

"**ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ**

xxx xxx xxx

III
ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰੂਪ:-
'ਮੈਂ, ਏ.ਬੀ., ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ (ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ) ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ (ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ)

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ———————————————— ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚ ਕਰਾਂਗਾ
ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

44. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਆਰਟੀਕਲ 188 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"**188. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ**.—ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ, ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ। "ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ
xxx xxx xxx
"VII"

ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰੂਪ:- ੀ"ਮੈਂ, ਏ.ਬੀ., ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ (ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ) ਹੋ ਕੇ
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ
ਕੌਂਸਲ), ———————————————— ਕਰੋ ਜੋ ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ
ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖੋ, ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੰਮੈਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।"

45. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਹੁੰ ਦੇ ਫਾਰਮ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ੀਭਾਰਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖ, ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀ ਸਹੁੰ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ, ਧਾਰਾ 144 ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਰਨਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਾ ਹੋਣ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਿਰ. ਇਸ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭਟਕਣਾ ਹਰ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸਹੁੰ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਣ, ਜਾਂ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। .

46. ਜਮਹੂਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਾਨੀ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਸੌਂਪਿਆ, ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਖੂਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਦਾ ਪੀਟਰ ਮਹਾਨ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਭਵਿੱਖ

ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਲਗ ਪੁਰਸ਼ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ। ਇਹ ਰੂਸ ਨੂੰ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਨਤ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਰਥੋਡਾਕਸ ਰੂਸੀਆਂ ਲਈ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਗਹਿਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਨਬੀਆਂ, ਰਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਖੁਦ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਵਾਨ ਦ ਟੈਰੀਬਲ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮਸਕੋਵਿਟ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ, "ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਟਵਾਉਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਾਪ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਰੱਬ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੇਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਵ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਉਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਬਦਮਾਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਭੁਗਤਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਅਤੇ "ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕੀਤਾ", ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਰਦਨ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਚੇਨ ਉੱਤੇ ਪਹਿਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਕਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਕਿਸਾਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਕੋਪੇਕ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀ ਇੱਕ ਸੌ ਰੂਬਲ ਜਿੰਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।[2] ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਹੋ ਸਕੇ।

47. ਸਮੀਕਰਨ "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ" ਮਹਾਨ ਯੂਨਾਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਸਤੂ ਤੋਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ 2,400 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਇਨ ਜ਼ੈਡ ਤਮਨਾਹਾ ਦੁਆਰਾ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ' ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਰਸਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ... ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

48. ਜੌਹਨ ਲੌਕ ਨੇ 1690 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਏ, ਅਧਿਆਇ XVII, ਪੰਨਾ 400 ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ, "ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ੁਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"।[49] ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਡੀ ਅਰਥਾਤ 1776, ਥਾਮਸ ਪੇਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ, "ਕਾਮਨ ਸੈਂਸ" ਦੇ ਪੰਨਾ 34 'ਤੇ ਕਿਹਾ: "...ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ”

50. ਪ੍ਰੋ.ਏ.ਵੀ. ਡਾਇਸੀ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਨੇਰੀਅਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਨੇ 1885 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ, “ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਟੂ ਦਾ ਸਟੱਡੀ ਆਫ਼ ਦਾ ਲਾਅ ਆਫ਼ ਦਾ ਕੰਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ” ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਅਰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ,

"ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ" ਦੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਜੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ (ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ) ਇੱਥੇ ਹਰ ਆਦਮੀ, ਉਸ ਦਾ ਦਰਜਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਆਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ।" (ਪੰਨਾ 193 'ਤੇ)

2 ਰੌਬਰਟ ਕੇ. ਮੈਸੀ, ਪੀਟਰ ਦ ਗ੍ਰੇਟ: ਹਿਜ਼ ਲਾਈਫ ਐਂਡ ਵਰਲਡ, 234-235 (ਬੈਲਨਟਾਈਨ ਬੁੱਕਸ 1980)।

51. ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਵਿਚ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜਾ ਜੌਹਨ ਦੁਆਰਾ 15 ਜੂਨ, 1215 ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"39. ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਾਂਗੇ, ਸਿਵਾਏ ਉਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ।

40. ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਚਾਂਗੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੱਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।
52. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਪੋਪ ਇਨੋਸੈਂਟ III, ਇੱਕ ਪੋਪ ਬਲਦ ਦੁਆਰਾ, ਉਸੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹੈਨਰੀ III ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, *ਭਾਵ,* ਕਿੰਗ ਜੌਹਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਐਡਵਰਡ I, ਕਿੰਗ ਜੌਹਨ ਦਾ ਪੋਤਾ।

53. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਲ ਪੱਥਰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰ 1628 ਦੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ VIII ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ, ਕਰਜ਼ਾ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਨਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਲਈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਕਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਬੋਝ ਨਾ ਹੋਣ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ

ਉਪਰੋਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਰੰਗ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ

3 ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਾਜਾ ਚਾਰਲਸ ਪਹਿਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਸਟੂਅਰਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ *ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਬ੍ਰਹਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਕਿੰਗ ਜੇਮਸ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਲਾਰਡ ਐਡਵਰਡ ਕੋਕ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ, "ਬ੍ਰੈਕਟਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਰਾਜਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਭਾਵ, ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।*

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।"

54. ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਮਹਾਨ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਬਿਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ, 1689 ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਬ੍ਰਹਮ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਲੋੜ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

55. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1789. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ VI ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ; ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ, ਜਾਂ ਜੋ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਕਰਨਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

56. ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ, ਤਾਂ ਸੰਘਵਾਦੀ ਪੇਪਰ ਨੰਬਰ 78 ਵਿੱਚ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:

"ਜੋ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹਨ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਨਮਾਨ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੌਮ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਪਰਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਦੌਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫੋਰਸ ਨਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਣਾ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬਾਂਹ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

57. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਯੂਐਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 144 ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਛੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੈਰੋਕੀ ਇੰਡੀਅਨਜ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੈ। ਚੈਰੋਕੀ ਇੰਡੀਅਨਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਚੈਰੋਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। *ਦੇਖੋ* **ਚੈਰੋਕੀ ਨੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ**, 30 ਯੂ.ਐਸ. 1, 43 (1831)]। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਰਜੀਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ ਦੇ ਚੈਰੋਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਗੋਰੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਾਰਜੀਅਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ 1832 ਵਿੱਚ, ਜਾਰਜੀਆ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਚੈਰੋਕੀ ਇੰਡੀਅਨਜ਼ ਉੱਤੇ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਰਜੀਆ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਦੋ ਗੋਰੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। *ਦੇਖੋ* **ਵਰਸੇਸਟਰ ਵਿਐੱਸ ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ**, 31 ਯੂ.ਐਸ. 515 (1832)]। ਦੋ ਗੋਰੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਂਡਰਿਊ ਜੈਕਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਠੀਕ ਹੈ, ਜੌਨ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ; ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਿਓ। " ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੈਕਸਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ, ਜਾਰਜੀਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

58. ਇੱਕ ਸੌ ਵੀਹ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਵਿੱਚ **ਭੂਰਾ ਵਿਐੱਸ ਟੋਪੇਕਾ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ**, 347 ਯੂ.ਐਸ. 483 (1954), ਨੇ 1896 ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਰਥਾਤ, **ਪਲੇਸੀ ਵੀਐੱਸ ਫਰਗੂਸਨ**, 163 U.S. 537 (1896), ਹੁਣ ਇਹ

ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਗੋਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ ਉਦੋਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਰਕਨਸਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁੱਲ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। **ਭੂਰਾ** (ਸੁਪਰਾ)। 1957 ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਕਨਸਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਅਰਕਨਸਾਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਟਲ ਰੌਕ, ਅਰਕਨਸਾਸ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਸਹਿਜ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਈਜ਼ਨਹਾਵਰ ਨੇ ਫਿਰ ਸੰਘੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। 1958 ਵਿੱਚ, ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ "ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਗੜਬੜ" ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੱਠਵੇਂ ਸਰਕਟ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।
59. ਵਿੱਚ **ਕੂਪਰ ਵੀਐੱਸ ਹਾਰੂਨ**, 358 ਯੂ.ਐਸ. 1 (1958), [“**ਕੂਪਰ**”] ਦੀ ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

“ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਦੇ ਹਨ। ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸੋਧ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ "ਰਾਜ" ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। "ਇੱਕ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ, ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਏਜੰਸੀ, ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। . . ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ; ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਰਾਜ ਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਸਾਬਕਾ ਭਾਗ ਵਰਜੀਨੀਆ,* 100 ਯੂ.ਐਸ. 339, 347; 25 L ed 676, 679. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੌਦਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਮਨਾਹੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ; ਰਾਜ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, *ਵੇਖੋ ਵਰਜੀਨੀਆ v ਐੱਸ ਰਿਵਜ਼,* 100 ਯੂ.ਐਸ. 313; *ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਬਨਾਮ ਫਿਲਡੇਲ੍ਫਿਯਾ ਦੇ ਸਿਟੀ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼,* 353 U.S. 230; *ਸ਼ੈਲੀ ਵੀਐੱਸ ਕ੍ਰੇਮਰ,* 334 ਯੂ.ਐਸ. 1; ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਆੜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, *ਦੇਖੋ ਡੇਰਿੰਗਟਨ v ਐੱਸ ਪਲਮਰ,* 240 F.2d 922; *ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ v ਐੱਸ ਟੈਟ,* 231 F.2d 615.

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਨਸਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ *ਭੂਰਾ* ਕੇਸ

ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ "ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ" ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। *ਸਮਿਥ ਵੀਐੱਸ ਟੈਕਸਾਸ,* 311 U.S. 128, 132.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
(ਪੰਨੇ 16-17 'ਤੇ)

60. ਜਸਟਿਸ ਫਰੈਂਕਫਰਟਰ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ:

"ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ:

"ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਨਾ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਦੀ' ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜੌਨ ਐਡਮਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਮੈਸੇਚਿਉਸੇਟਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। 'ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ', ਫਿਏਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਵੀਕਾਰ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਫਿਏਟ ਦੁਆਰਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਲਤ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਦੀ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ।"

"ਪਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਸੰਸਥਾਪਕ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਾਲਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। 'ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਤਰਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।' (ਪਾਊਂਡ, *ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਭਵਿੱਖ* (1937) 47 ਯੇਲ ਐਲ.ਜੇ. 1, 13.) ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਮਰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ

ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਆਮ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ, ਮੁਨਾਸਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ, ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। , ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗੀ।' ਕੋਈ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਨਿੱਜੀ ਇਰਾਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਧਰਮੀ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸੇ ਲਈ ਹਨ।" *ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿਐੱਸ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਮਾਈਨ ਵਰਕਰਜ਼,* 330 U.S. 258, 307-309 (ਸਹਿਮਤ ਰਾਏ)।

"ਭੂਮੀ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ" ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਫਰਜ਼, ਯੂ.ਐਸ. VI, ਪੈਰਾ 2, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਗਰਮ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਮਾਜ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕੀ ਹੈ? ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ।" *ਦੇਖੋ*16 ਜਨਵਰੀ, 1833 ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਂਡਰਿਊ ਜੈਕਸਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼, II ਰਿਚਰਡਸਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ (1896 ਐਡ.) 610, 623।)"

(ਪੰਨਾ 23-24 'ਤੇ)

“ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਏ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਸਰਕਾਰ ਭੜਕੀ ਹੋਈ ਜਨਤਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਸੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਰਗੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਬਕ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੇ ਨੀਗਰੋ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇਅਨੁਪਾਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅੰਗ ਵਜੋਂ, ਅਕਸਰ, ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਗਰਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਰੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਾਡੀ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਾਲਦੇ ਹਾਂ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
(ਪੰਨਾ 26 'ਤੇ)

61. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1964 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਸੀ। **ਕੂਪਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਕਿ ਯੂਐਸ ਕਾਂਗਰਸ

ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਵਿੱਚ **ਭੂਰਾ** (supra) ਅਤੇ **ਕੂਪਰ** (ਸੁਪਰਾ)। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

62. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 1828 ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਮੈਲਕਮ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਪੀ.ਬੀ. ਵਾਚਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, "ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੱਜ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੇਸ" ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"1828 ਵਿੱਚ, ਪੱਛਮ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਬਾਕੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪੂਨਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਮੋਰੋ, 14 ਸਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਲੜਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਚਾ ਪਾਂਡੁਰੰਗ ਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ 'ਤੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਚਾਰਟਰ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਲਕਮ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਝਿਆ ਅਨੁਕੂਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ। "ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ," ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ।" ਉਸਨੇ ਪੂਨਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਰਿੱਟ ਅਣਸੁਲਝੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੋਫਸਿਲ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਟਾਪੂ ਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਲਰਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਤਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਟੋਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ; ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨੇਕਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਉਸ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੋਣ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ, ਕੌਣ ਇਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ"; ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉੱਤਮ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ"। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।
ਚੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਗਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ, ਗ੍ਰਾਂਟ, ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, "ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਗੇ"; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ

ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਹੈ। ₹ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 10,000 ਰੁਪਏ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਨਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ। ਬੰਬਈ ਫੋਰਸਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ, ਸਰ ਥਾਮਸ ਬ੍ਰੈਡਫੋਰਡ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਹੁਣ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇਗਾ।

ਮੈਲਕਮ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਜੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, "ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਗ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ"। ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੇ ਫਿਰ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਪ ਲਿਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਟਾਫ਼ ਨਾਲ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਲਕਮ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਘਰੇਲੂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ, ਵੈਲਿੰਗਟਨ ਦਾ ਡਿਊਕ, ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਲਕਮ ਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ₹ਕੇਸ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ. ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਵਕਫ਼ੇ ਮਗਰੋਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਰਵਾਨਗੀ ਆ ਗਈ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਚਾਰਟਰ ਵਿੱਚ ਗਲਤ-ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਕਿੰਗਜ਼ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਟਾਪੂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ₹ਇੰਡੀਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਦੇਵਰ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਸੀ, ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਲੀਅਮ ਸੀਮੌਰ, ਇੱਕ ਬੈਰਿਸਟਰ, ਨੂੰ ਪੁਇਜ਼ਨ ਜੱਜ, ਚੈਂਬਰਜ਼ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਰਡ ਐਲਨਬਰੋ ਨੇ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ “ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਹੁਣ ਦੋ ਪਾਲੇ ਹਾਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਗ੍ਰਾਂਟ "ਜੰਗਲੀ ਹਾਥੀ" ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਛੁਪਾਓ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1848 ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੇ ਤੂਫਾਨੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਨਿਆਂਇਕ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਗੁਆ ਲਿਆ, ਪਰ ਬੰਬਈ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ 'ਤੇ, "ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗੱਡੀ ਖਿੱਚੀ"। ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) (ਪੰਨਾ 196-198 'ਤੇ)

63. ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਚੈਕਰਡ 19 ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸth ਸਦੀ, 20th ਸਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋੜ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ **ਕੂਪਰ ਵੀਐੱਸ ਹਾਰੂਨ** (ਸੁਪਰਾ)। ਅੱਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਨਿਹੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।[4] ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ, ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 51ਏ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (ਏ), (ਈ), ਅਤੇ (ਐਚ) ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਕਿਹੜਾ ਰਾਜ:

"**51ਏ. ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ।**ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ-

4 ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਦੇਵਸਵਮ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਵਿਆਜ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 28.09.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(*a*) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ;

xxx xxx xxx

(*ਅਤੇ*) ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ; ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ;

xxx xxx xxx

(*h*) ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਭਾਅ, ਮਾਨਵਵਾਦ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ; ਸ਼ xxx xxx xxx"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਸੀਂ, ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਬਦ, ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ **ਅੰਬਰਡ ਵੀਐੱਸ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਤ੍ਰਿਨੀਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਲਈ**, [1936] ਏ.ਸੀ. 322, ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਓ:

"ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ, ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾ, ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਸੀਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਨਤਕ ਕੰਮ। ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ: ਗਲਤ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ, ਉਹ ਇਮਿਊਨ ਹਨ। ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ।

(ਪੰਨਾ 335 'ਤੇ)

64. *ਚੰਗਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ* ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿਉ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ "ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ" ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਣ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ "ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ" ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਚਾਰਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਹਾਨ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ।

65. ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਵੇਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਕੀਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਉਪਚਾਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਣਾ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

66. ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ-ਅਧਾਰਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਸੰਗਠਿਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੱਲ ਜੋ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate